

BO‘LG‘USI PEDAGOGLARN FAOLIYATIDA PSIXOKORREKSIYANING ASOSIY YO‘NALISHLARI

M.M.To‘lanova
ADPI Pedagogika va psixologiya
kafedrası o‘qituvchisi
Orifjonova Mushtariy Oybek qizi
Musiqa ta’lim yo‘nalishi 202-guruh talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo‘lg‘usi pedagoglarda kasbiy deformatsiya va psixokorreksiya masalalari yoritilgan. Maqolaning asosiy mohiyati shundan iboratki kasbga doir deformatsiyasini oldini olish, bunday deformatsiyalarga “kuyib ado bolish” sindromini kiritish va “Psixokorreksiya” fani psixologik koreksiyaning asosiy masalalari, psixolog shaxsiga qo‘yiladigan talablar, psixolog va mijoz o‘rtasidagi munosabat o‘rtasidagi psixologik aloqa, psixokorreksiyaning asosiy yo‘nalishlari va metodlari xususida ma’lumot beriladi.

Kalit so‘zlar: psixokorreksiya, psixik taraqqiyot, kasbiy “portlash”, umumkasbiy deformatsiya, maxsus kasbiy deformatsiya, kasbiy tipologik deformatsiya, individuallashtirilgan deformatsiya, kasbiy bilim, pedagogik texnika.

Psixokorreksiyaning amalga oshiradigan psixolog-konsultant va psixologning kasbiy deformatsiyasi va kasbiy “portlashi”ning alohida jihatlari quyidagilar:

Mehnatga moslashish (ko‘nikish) – bu shaxsning yangi mehnat vaziyatini o‘zlashtirishining ijtimoiy jarayoni bo‘lib, unda shaxs va mehnat muhiti bir-biriga faol ta’sir korsatadi va moslashuvchi-moslashtiruvchi tizimlar hisoblanadi. Inson ishga kirar ekan, muayyan mehnat tashkilotining kasbiy va ijtimoiy psixologik munosabatlari tizimiga faol kirishib ketadi, o‘zi uchun yangi bo‘lgan ijtimoiy vazifalarni, qadriyatlar va normalarni o‘zlashtirib oladi, o‘zining alohida tutgan yo‘lini tashkilot (mehnat jamoasi)ning maqsad va vazifalari bilan moslashtiradi, bu bilan o‘zining xulqini mazkur korxonaga yoki muassasaning xizmat yo‘l-yoriqlariga bo‘ysundiradi. Biroq inson ishga kirishda avvaldan qaror topgan muayyan maqsadlar, qadriyatli muomala yo‘nalishiga ega bo‘ladi, shularga muvofiq korxonaga bolgan o‘z talablarini shakllantiradi, korxonaga esa o‘z maqsadlari va vazifalaridan kelib chiqib, xodimga, uning xulq-atvoriga o‘z talablarini qo‘yadi. Xodim va korxonaga o‘z talablarini amalga oshira borib, o‘zaro bir-birlariga ta’sir korsatadilar, bir-birlariga moslashadilar, buning natijasida mehnatga moslashuv jarayoni amalga oshiriladi. Shunday qilib, mehnatga moslashuv – shaxs va uning uchun yangi bolgan ijtimoiy muhit o‘rtasidagi ikki tomonlama jarayondir.

Deformatsiya tushunchasi, odatda, organizmga ta’sir etuvchi va unda muhim xarakter xususiyatini hosil qiluvchi ozgarish sifatida talqin qilinadi. Kopgina tadqiqotchilar “Inson-inson” tipidagi kasblarda kasbiy deformatsiyaning paydo bolishi va shakllanishini ta’kidlaydilar. Konkret metod va metodikalarni chuqur o‘zlashtirish shaxsning kasbga doir deformatsiyasini oldini olishga yordam beradi. Bunday shaxsga doir deformatsiyalarga “kuyib ado bo‘lish” sindromini kiritish mumkin. “Kuyib ado bo‘lish” sindromi o‘z ishida xususiy, shaxsga doir zahiralardan foydalanuvchi turli toifalardagi mutaxassislarda uchraydi. U kasbdagi zo‘riqish sababli yuzaga kelib, emotsional, jismoniy va kognitiv holsizlik bilan harakterlidir. Bunday sindromni vujudga kelishiga: mutaxassisning shaxsiy yechilmay qolgan muammolari; hamkasblari tomonidan kam qo‘llab-quvvatlangan holda ular tomonidan yuqori talablar qo‘yilishi; motivatsiyasi past guruhlar bilan ishlash oqibatlari; ish

“Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim, fan, innovatsiya va ilmiy tadqiqotlarning salmoqli natijalari: muammo va yechimlar” mavzusida Respublika ilmiy anjuman to’plam materiallari 2024-yil 19-aprel kun.

samaradorligining pastligi; turgunlik; professional bilimlarining oshkor bo‘lishidan qo‘rqish; ish tajribasini o‘rgatish va targ‘ib etishga yo‘l qo‘yilmasligi kabilar sababchi bo‘lishi mumkin.

Darslikda psixologik xizmat predmeti, maqsadi, vazifalari,obyekti, yo‘nalishlari, uning fan sifatida rivojlanish tarixi, chet ellardagi va respublikamizdagi holati bayon etilgan. Shu bilan birga amaliyotchi psixolog tayanadigan asosiy hujjat psixologik xizmat haqida Nizom, unga kiritilgan o‘zgartirishlar, amaliyotchi psixologning burch va majburiyatlari, uning asosiy faoliyat turlari aks ettirilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Adizova T.M Psixokorreksiya —T.2015
2. Z.T.Nishanova Psixologik xizmat.-T 2015
3. M.M.Jalilovna. Shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim modelini amalga oshirish uchun tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalari. ijtimoiy fanlarda innovasiya onlayn ilmiy jurnali, 4(2), (2024) 130-133.